

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

תוכן

- א. ואם היה מומחה לרבים דן אפילו יחידי אמר רב נחמן כגון אנא ... דגמירנא וסבירנא ... אף על גב דלא נקיט רשותא.....2
- ב. אם קיבלוך עלייהו לא תשלם ואי לא זיל שלים ... ואי טעה מיבעי למיפטרא לישקול רשותא מבי ריש גלותא.....2
- ג. פשיטא מהכא להכא ומהתם להתם (מהני) ומהכא להתם (נמי) מהני.....4
- ד. לא יסור שבט מיהודה אלו ראשי גליות שבבבל שרודין את ישראל בשבט ומחקק מבין רגליו אלו בני בניו של הלל שמלמדין תורה ברבים.....6
- ה. מהתם להכא לא מהני שמע מינה ... רבה בר חנה רשותא דנקט ... לעיירות העומדים על הגבולין.....7
- ו. מאי רשותא ... יורה יורה ידין יתיר בכורות יתיר ... יתיר בכורות אל יתיר.....7
- ז. ושרי מומי דלא ידעי אינשי ואמרי כי האי גוונא שרא רב ואתו למשרי מום עובר..8
- ח. יורה יורה אי גמיר רשותא למה לי למישקל משום מעשה שהיה.....9
- ט. שמגבלין עיסותיהם בטומאה אמר להם מפני מה אתם מגבלין עיסותיכם בטומאה ... מי בצעים ... מי ביצים.....9
- י. מי קרמיון ומי פיגה פסולין ... לענין הטאת בעינן מים חיים.....10
- יא. תלמיד אל יורה אלא אם כן נוטל רשות מרבו ... תלמיד אל יורה הלכה במקום רבו 11
- יב. אלא אם כן היה רחוק ממנו שלש פרסאות כנגד מחנה ישראל.....15
- יג. פשיטא לפלגא הא קאמר דמהני על תנאי ... דאמר ליה רבי יוחנן לרב שמן הרי אתה ברשותנו עד שתבא אצלנו.....15
- יד. הדין בשלשה ופשרה בשנים ויפה כח פשרה מכח הדין ששנים שדנו בעלי דינין יכולין לחזור בהן ושנים שעשו פשרה אין בעלי דינין יכולין לחזור בהן.....16

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

דף ה.

**א. ואם היה מומחה לרבים דן אפילו יחידי אמר רב נחמן כגון
אנא ... דגמירנא וסבירנא ... אף על גב דלא נקיט
רשותא**

המומחה¹ לרבים, כלומר שהוא חשוב כרב נחמן בדורו², ובקיא במשנה ותלמוד ובקיא בשיקול הדעת ומעיין בדיני כמה שנים, ומנסין אותו פעמים רבות ואין מוצאים לו טעות, דן אפילו ביחידים³. ובזמן הזה אין דנין דין מומחה לרבים שידון ביחיד בעל כרחו של אדם.

אולם לענין לפטרו מתשלום⁴ אם טעה בשיקול הדעת ואי אפשר להחזיר את הדין, או שדן יחידי בדיעבד יש מומחה בתנאים הנזכרים אף בזמן הזה. כדלהלן.

**ב. אם קיבלוך עלייהו לא תשלם ואי לא זיל שלים ... ואי
טעה מיבעי למיפטרא לישקול רשותא מבי ריש גלותא**

להלן דף ו. ודרף לב לג יבואר בעזרה"ת שדיין שטעה בשיקול הדעת⁵, כגון דבר שהוא מחלוקת תנאים או אמוראים או פוסקים⁶ ולא נפסק הלכה כאחד

¹ שו"ע ונו"כ חו"מ ג ב וברמ"א שם

² בחדרין כ' יש לנו שלשה מיני מומחין, מומחה הסמוך הנקרא אלהים וזה דין של תורה, ומומחה הבקי בדינים שהוא מומחה לרבים המוזכר אף על פי שאינו סמוך, ומומחה לרבים שנמל רשות אף על פי שאינו סמוך,

³ טור מוכא בסמ"ע ה ופירוש מומחה הוא מנוסה, וכתבו בשם הרמב"ן שהמומחה הסמוך שדן יחידי פטור מן התשלומין מפני שסמיכותו עולה במקום נטילת רשות מפני שהמהוהו לב"ד כסמכוהו ומנו אותו ב"ד וכן בירושלמי תמן קרו למניותא סמכותא נמצא שכל הסמוך הוא מומחה לרבים ולב"ד ופטור מן התשלומין ודינו דין וא"ת והלא נטילת רשות אינו אלא מן ריש גלותא או מן הנשיא שבא"י והסמיכה אפשר שתעשה שלא מפי הנשיא שכל מי שהוא סמוך סומך, וא"כ לא היה ראוי לסמוך שיפטר מתשלומין אלא הנסמך מפי הנשיא בלבד, י"ל שכל הסמיכות הן נעשות ברשות הנשיא. מרגליות הים כאן

⁴ ש"ך ס"ק ז ובס"י כג ס"ק יג אות ד

⁵ שו"ע ונו"כ כה ב, וכפי מה שסיכם במאזנים למשפט

⁶ ש"ך ז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

מהם בפירוש ועשה כאחד מהם, בין שידע שהשני חולק או לא⁷, ולא ידע שכבר פשט המעשה בכל העולם או בכל המדינה שהוא בתוכו⁸ כדברי האחד⁹, מדינא הדין קיים אם קבלוהו בעלי הדינים וסמכו על סברתו מתחילה, אמרינן דעבד כמר עבד ומה שעשה עשוי, אך אם יש פסידא לבעל דין י"א¹⁰ שהדין חוזר.

וכבר התבאר במסכת ב"ק דף ק. ודרף קיז: טעה הדיין בשיקול הדעת, והוא מומחה לדון ונטל רשות מריש גלותא, או שלא נטל רשות אבל קבלו אותו בעלי דינים עליהם וקיבלו אותו עליהם, יש אומרים¹¹ שהדין חוזר אפילו נשא ונתן ביד, חוזר ומוציא. וכשאי אפשר להחזיר פטור הדיין מלשלם, וי"א¹² שהדין קיים אפילו כשאפשר להחזיר הדין, ומ"מ חייב הדיין לשלם.

⁷ אבל גוף המחלוקת ידע, אמנם אם לא ידע מהמחלוקת כלל ופסק כפי אותה דעה שידע, ואחר כך גודע לו שיש מחלוקת, אז אם סוגיא דעלמא היא גם כן כהך דעה שלא ידע ממנה, הסכים הש"ך [סק"ח] דהוי כטועה בשיקול הדעת

⁸ כמו בגליל ריינו"ם שתופסין לעיקר באכילת חלב הכרם, כרבינו יואל [מובא בהגהות מימוניות בפרק ז' ממאכלות אסורות אות ב', ועיין שו"ע יורה דעה סימן ס"ד סעיף ט"ז] או במצרים שפוסקין הכל כמו הרמב"ם. [או"ת אורים סקי"א]. ואם הוא דין שחידשנו מדעתנו, אז אם הדיין שהורה בהיפך כששומע סברא זו מודה, הוי כטעות בדבר משנה אף שלא נזכר בפוסקים, ואם אינו מודה וחולק כששומע הסברא, ולרוב הדיינים נראין דברי השני, הוי כטועה בשיקול הדעת. הרא"ש [סנהדרין פ"ד סי' ו'] והתומים סקמ"ו.

⁹ או דסתמא דש"ס פריך ממילתי או שמוכה בענין אחר בש"ס שהלכה כמותו או שרוב הדיינים נראה להם דברי השני, דיינו סוגיא דעלמא, כל זה הוי טעות בשיקול הדעת. ובמקום דסליק בנמרא בתיקו, עי' בש"ך סק"ב אות ב שכתב בשם הג"י דהוי כטועה בדבר משנה, והש"ך חולק, דכל שאין הדבר ברור שמעה לא מיקרי דבר משנה, ואפילו כטועה בשיקול הדעת אינו אלא מה שעשה עשוי ופטור מלשלם. וכתב שהנ"י לשיטתו שבכל תיקו לא מהני תפיסה, אבל לפי מה שהעלה בתקפו כהן שאף בתיקו מהני תפיסה (עי' בש"ך סימן שמו), א"כ כל דיינן שפסק והוציא ממון מה שעשה עשוי ולא ישלם, וכתב עוד דאפילו אם נאמר דלא מהני תפיסה היינו תפיסה מעצמו, אבל כל שהתפיסוהו הדיין שקבלוהו או שהוא מומחה, הו"ל כתופס ברשות לכו"ע, עיין שם. ובנה"מ סק"ב הביא בשם התומים שבתיקו והתפיסו הדיין צריך הדיין לשלם, ועיי"ש מה שהקשה. עוד כתב בנה"מ שאם הוא דין שנתחדש בדברי הפוסקים מסברא, ואילו היה הדיין שומע הסברא היה מודה ודן בהיפך ממה שפסק, ה"ו כטועה בדבר משנה, ואם גם לאחר ששמע הסברא חולק, ולרוב הדיינים נראה שלא כדבריו, הוי כטעות בשיקול הדעת.

¹⁰ שו"ע שם

¹¹ שו"ע ונו"כ שם ב

¹² סמ"ע וש"ך שם בדעת הרמ"א כמ"ש בסעיף ג גבי לא קיבלוהו עליו, ולשיטה זו כל טעות בשיקול הדעת קם דינא, וממילא לדעתו גם צריך לשלם, ובתומים מסתפק בזה, דאפשר שאף הרמ"א מודה שפטור מלשלם וממילא לדעתו גם צריך לשלם, ובתומים מסתפק בזה, דאפשר שאף הרמ"א מודה שפטור מלשלם וממילא הדין במל, ומ"מ כתב שמסתבר כדעת הסמ"ע והש"ך, ועי' בש"ך שהאריך לדון כשיש גדול בעיר אם יכול להחזיר הדין. ובש"ך ס"ק כט כתב שלכאורה החיוב הוא מדינא דגרמי, עוד כתב הש"ך שם אות ב מדברי הטור בשם הרא"ש שאף כשלא נתקיים הדין למעשה אמרינן קם דינא, והסכים עם הסמ"ע, והש"ך שם תמה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

והש"ך¹³ פסק שאם יש כאן גדול הימנו חוזר הדין ואם אין גדול להחזיר הדין קיים, שאילו היה הדיין עומד בדבריו אין מי שאינו גדול ממנו יכול להחזירו מסברתו וא"כ אף שמודה שטעה וחוזר מדבריו מ"מ יאמר הבעל דין קים לי כפסק הראשון¹⁴.

וכשיש גדול מחזיר הוא רק כשלא נשא ונתן אבל אם נו"נ שנגמר מעשה בי"ד בפועל יראה דלכו"ע אין הגדול מחזיר אלא מה שעשה עשוי.

ומומחה שקבלוהו פטור, אין צריך קבלה בפירוש רק כל שבאו לפניו בסתם לדון¹⁵ או שאמרו לו שידון להם הוי קבלה ואין צריך קנין, ואפי' נשא ונתן ביד כיון שהוא מומחה וקבלוהו פטור מלשלם והדין קיים.

כל מקום שהוא פטור משום מומחה אינו פטור עד שמברר שהוא מומחה דהיינו גמיר וסביר, גמיר היינו שידוע הדינים וסביר שהוא בעל סברא, או שהוא מומחה לרבים ומנוסה בכך כמה שנים שהוא גמיר וסביר, ואפילו בזמן הזה יש דין מומחה לרבים, אם הוא רב גבוריה בש"ס ופוסקים¹⁶ וסברתו ישרה ומנוסה בדינים ולא נמצא בו טעות, וצריך שיהיה ידוע ומפורסם למומחה, לענין פטור מתשלומין או לענין דן יחידי בדיעבד, והיינו בקבלוהו בע"ד, אבל נטילת רשות מריש גלותא אין בזמן הזה.

ג. פשיטא מהכא להכא ומהתם להתם (מהני) ומהכא להתם

(נמי) מהני

עליו והעלה דכל שלא נתקיים הדין לכו"ע לא אמרינן קם דינא, בין במומחה ובין באינו מומחה בין קיבלו עליו ובין לא קיבלו, ואפילו נתקיים מחצית הפסק, אין מוציאין השאר, עיי' שם. ובקצה"ח סק"ט מסתפק בקיים מקצת הפסק, וכתב שבהחזיר משכון במקצת החוב, נתקיים הדין בכלו, ומצדד לומר דגם כשנשא הדין ביד במקצת, נתקיים הדין בכלו, אבל בנה"מ הסכים לדעת הש"ך, שכל שלא נתקיים כולו אין מוציאין השאר. ועי' אמרי בינה דיני דיינים סימן לג.

¹³ ס"ק יד אות ו ואות יג

¹⁴ ואם אינו מומחה כלל הדין קיים אף שיש גדול כיון שצריך לשלם מביתו עבור שהגיס לבו לדון כשאינו מומחה א"כ ליכא פסידא לבעל דין מש"ה הדין קיים, וכן יש להורות. מאזנים למשפט שם.

¹⁵ ש"ך יב ויראה לי אם אחד בא לפניו ואמר יש לי דין עם פלוני וקרא הדיין את הנתבע לדין, אם הפסיד את הבא אליו פטור ואם הפסיד את הנקרא אליו חייב. ואמנם בזמנינו אני נבוך כיון דדינא דמלכותא שאין שום כפיה לדין ישראל לא ע"י נידוי ושמטת ולא שום דבר, א"כ אפי' קרא להבע"ד י"ל דהוי רק דרך ריצויו, דבשלמא בזמנם שהיה ירא הבע"ד מפני השמתא וכיוצא מש"ה בעינן שהם באו מעצמם, אבל בזמן הזה שיכול לומר איני רוצה לדון, א"כ כל מה שעושה הוא רק רצון וקבלה, או דילמא לא שנא, וצ"ע. מאזנים למשפט שם

ס"ק ה

¹⁶ ש"ך יג אות ד ונתיה"מ הידושים יג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

וכל דיין הראוי¹⁷ לדון שנתן לו ראש גלות רשות¹⁸ לדון יש לו רשות לדון בכל העולם אף על פי שלא¹⁹ רצו²⁰ בעלי דיניו²¹, בין בארץ בין בחוצה לארץ אף על פי שאינו דין דיני קנסות²².

מי שאינו מומחה ולא קבלוהו בעלי דינים אף על פי שנטל רשות מראש הגולה אין דינו דין אפילו לא טעה, וכל אחד מבעלי דינים אם רצה חוזר ודן בפני בי"ד.

ודוקא שאינו לא גמיר ולא סביר אולם מי שאינו סביר רק גמיר למרות שנטל רשות י"א²³ שמועילה נטילת רשות למי שגמיר למרות שאינו סביר. וי"א שאינו מועיל ואין דינו דין אלא אם קיבלו אותו עליהם²⁴.

רשות²⁵ שנותן המלך עכו"ם או ממשל או מדינה בזמן למי שאינו ראוי להיות דיין אינו כלום שהרי זה כאילו הורשה לגזול את הרבים,

¹⁷ רמב"ם הלכות סנהדרין פרק ד הלכה יד מובא בסמ"ע כה יב

¹⁸ הריב"ש בסימן רע"א כתב, וכי תימא אין צריך ליטול רשות מריש גלותא עצמו, אלא כיון שנטל אחד רשות מר"ג יכול לסמוך לאחר וכו', כדאמרינן התם (שם ה' ע"א) דרבה בר בר חנה כי הוה מינצי בהדי דבי ר"ג כו', הא ליתא דהא בנמרא משמע דרשותא דקאמר רבה בר בר חנה נטלו מרבי עצמו, דאמרינן התם כו' בן אהותי כו' דאלמא מרבי גופיה נקיש רשותא כו' עכ"ד, וגירסא מומטעת נודמנה לו, דהגירסא שלפנינו רבה בר רב הונא כי הוי מינצי בהדי דבי ר"ג כו' והיא הנכונה, וכן לשון אבא מרי רגיל בפיו (גיטין ל"ה ע"א וכו"ש ע"ב) וכן גרסי התוספות כגירסתנו (סנהדרין שם ד"ה נקיטנא) יעו"ש, וכן הסדר כדאמר סוף במה אישה כי הא דרב הונא מבי רב ורב מר' חייא ור"ח מבי רבי יעו"ש, וכן האמת, ובה נסתרו דבריו שם, יעו"ש ותבין. אור שמח דם

¹⁹ ולענין מה היא הכפוייה אם ע"י נידוי ושמתא או שדנים אותו שלא בפניו יעוין בשו"ת מהר"מ שיק חו"מ סי' ב.

²⁰ מתבאר מדברי רבינו, דסמיכה הוא להקרא סמוך, ובכלל אלהים, לדון דיני קנסות, ונקיטת רשות וסמיכה בא"י להיות דיין לכוף לדין לחודא, וא"כ אין זה שייך למה דאמרו (סנהדרין י"ד ע"א) אין סמיכה בחו"ל, דזה מהלכות סמיכה, דע"ז לא מועיל נקיטת רשות מר"ג. אור שמח שם

²¹ ואף על גב דנאמר דבר זה בנמ' למאן דבעי למידן דינא וטעה אי ליפטר בהאי רשותא מ"מ הוא הדין לכוף את האדם לדון לפניו דהא בהא תליא וכדמוכח בדברי הריב"ש סי' רע"א. לח"מ שם הלכה יג

²² ועיין כס"מ שם הלכה יג שלא היה לו גירסא זו בתחילה בדברי רבינו והסתפק האם מועיל רשות ריש גלותא גם לא"י ולבסוף מצא גירסא זו.

²³ הטור והרא"ש (פ"א סימן ב) עיין תומים כה ח

²⁴ דעת הרמב"ם והר"ה בש"ך כה כב, ובמאזניים למשפט הכריע שם ס"ק ט לדון בכפיה לא מהני נטילת רשות עד שיהיה גמיר וסביר, אבל אם קבלוהו לדון מהני נטילת רשות לגמיר ולא סביר שיהא פטור מלשלם, ובלא גמיר כלל לא מהני אף בקבלה לפטרו מתשלומין כשטעה אם לא שקבלוהו בפירוש בין לדין בין לטעות. זה הכלל הריש גלותא אינו מועיל רק לפטור את הדין אבל לא לעשות דיין למי שאינו דיין כלל:

²⁵ שו"ע נו"כ כה ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

אולם אם קבלוהו הקהל ע"פ כתב המלך יכול לדון אף שכתב המלך גרם להם שירצו בו לא אמרינן דהוי קבלה באונס אלא יכול לדון²⁶, אבל אינו פטור אם טעה אף דגמיר כיון דלא סביר²⁷. וי"א שאם גמיר וסביר מהני ליה רשות המלך או השר הממונה בעירו דזהו בכלל דינא דמלכותא להושיב דיינים מי שירצה, שמכיון דגמיר וסביר אינו נגד הדין ומהני דינא דמלכותא לדון וגם פטור מתשלומין²⁸, ויש חולקין²⁹ לענין תשלומין דלא מהני

ויש מחלקים³⁰ שאם חק המלך בפירוש שיפטרו כל המורשים ממנו מהני שחק שוה הוא זה וגם אינו נגד הדין שכן מצינו בריש כלותר, אבל בסתמא לא נפטר מתשלומין וגם לא מהני לדון יחידי, ובגמיר ולא סביר לא מהני כלל רשות המלך שהרי הוא שלא בדין.

ומכל מקום אף במומחה מי שעושה זה בלא רשות הקהל מצער הציבור ועתידי ליתן את הדין³¹.

ד. לא יסור שבט מיהודה אלו ראשי גליות שבבבל שרודין את ישראל בשבט ומחקק מכין רגליו אלו בני בניו של הלל שמלמדין תורה ברבים

ראשי גליות³² שבבבל במקום מלך הן עומדים, ויש להן לרדות את ישראל בכל מקום ולדון עליהן בין רצו בין לא רצו, שנאמר (בראשית מט פסוק י)

²⁶ אורים יא נתי"ה"מ י

²⁷ ש"ך יב

²⁸ אורים סקי"ב

²⁹ עיין מאזנים למשפט שם

³⁰ מאזנים למשפט שם

³¹ וכתב התומים בשם ריב"ש שהוא חרם ר"ת ורשב"ם וראב"ן וק"ן רבנים שלא יהא אדם רשאי לטול שררה

לא ע"י מלך כו' אם לא שימנו אותו רוב הקהל

³² רמב"ם שם הלכה יג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

לא יסור שֶׁבֶט מִיְהוּדָה אֱלוֹ רֹאשֵׁי גְלוּיֹת שֶׁבֶבֶל³³. שְׂרֹדִין אֶת יִשְׂרָאֵל בְּשֶׁבֶט וַיֵּשׁ לָהֶם רִשּׁוֹת לְהַפְקִיר מִמוֹנֵם דְּקִי"ל הַפְּקַר ב"ד הַפְּקַר³⁴.

ה. מהתם להכא לא מהני שמע מינה ... רבה בר חנה רשותא דנקט ... לעיירות העומדים על הגבולין

אע"פ שרשות ריש גלותא דבבבל מועילה לכל העולם, רשות נשיא או בית דין בארץ ישראל אינו כן³⁵, אלא כל דיין הראוי לדון שנתנו לו בית דין שבארץ ישראל או נשיא שבא³⁶ רשות לדון יש לו רשות לדון בכל ארץ ישראל, ובעירות העומדות על הגבולים אף על פי שלא רצו בעלי דינין³⁷.

אבל בחוצה לארץ אין רשותן מועלת לו לכופ את בעלי דינין³⁸, אף על פי שיש לו לדון דיני קנסות בחוצה לארץ אינו הן אלא למי שרועה לדון אצלו, אבל לכופ את בעלי דינין ולדון להם אין לו רשות עד שיטול רשות מראש גלות³⁹.

ו. מאי רשותא ... יורה יורה ידין ידין יתיר בכורות יתיר ... יתיר בכורות אל יתיר

³³ ברש"י שיש להם כח ורשות מאת מלכי פרס, וראה שו"ת הריב"ש סי' רע"א, וע' תומים סי' ג' סק"ו שכ' לא הבנתי מאיזה טעם יהיה כח ביד ריש גלותא בבבל ליתן רשות לארץ ישראל משום דהיה להם כח מלך פרס וכי מלך פרס משל בזמן רבי ודור של אחריו בארץ ישראל הלוא לא היה לו כלל צווי וממשלה בא"י, והיתה א"י תחת ממשלת קיסרי רומא תחת אנטונינוס בימי רבי והוא נתן למבריא קולניא ואין למלך פרס ממשלה כלל בא"י, אלא ודאי דלא תליא במלך הנכרים כלל רק מי שהוא זרע דוד מלך ישראל כמו שהביא בתוס' בשם ירושלמי דראש הגולה מזכרים ונשיא שבא"י מנקבות כו'.

³⁴ רדב"ז שם

³⁵ רמב"ם שם הלכה יד

³⁶ טור סי' ג מובא בסמ"ע ד

³⁷ בחדר"ן כ' כלומר ראש גולה הוא עומד במקום מלך והפקרו הפקר ותקנותיו ורשותו מתפשטת על כל ישראל אבל רשות הנשיא לא אלים כולא האי,

³⁸ ואמרינן בירושלמי טעמא משום דראש גולה בא מן הזכרים ונשיא שבא"י בא מן הנקבות. רדב"ז שם הלכה יג

³⁹ משום דאין לנו עתה לא נשיא ולא ריש גלותא ליטול רשות מהם, וכמ"ש הטור, משו"ה לא רצה המחבר להאריך בפרטי דין זה, סמ"ע שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

ויש לבית דין⁴⁰ ולנשיא בארץ ישראל למנות כל מי שירצו לדברים יחידים, והוא שיהיה ראוי לכל הדברים⁴¹.

כיצד חכם מופלא שראוי להורות לכל התורה כולה, יש לבית דין לסמוך אותו וליתן לו רשות לדון ולא להורות באיסור והיתר, או יתנו לו רשות באיסור והיתר⁴² ולא לדון דיני ממונות, או יתנו רשות לזה ולזה אבל לא לדון דיני קנסות, או לדון דיני קנסות אבל לא להתיר בכורות במומן, או יתנו לו רשות להתיר נדרים בלבד או לראות כתמים וכן כל כיוצא בהן.

לפיכך אין שוחטין⁴³ את הבכור אלא על פי מומחה שנתן לו הנשיא שבארץ ישראל⁴⁴, רשות ואמר לו הטר בכורות במומן, אפילו היה מום גדול וגלוי לכל לא יתירו אלא מומחה שנטל רשות.

דף ה:

ז. ושרי מומי דלא ידעי אינשי ואמרי כי האי גזונא שרא רב ואתו למשרי מום עובר

⁴⁰ רמב"ם שם הלכה ח

⁴¹ צריך עיון מנין לרבינו שצריך שיהיה ראוי לכל הדברים. כס"מ שם. ועיין לח"מ שהביא ירושלמי פ"ק דתנינה מהו למנות זקנים לדברים יחידים נשמענייה מן הדא רב מניתייה רבי להתיר נדרים ולראות כתמים וכו'. עוד שם אף על גב דאתמר ממנין זקנים לדברים יחידים והוא שיהיה ראוי לכל הדברים כהדא ר' יהושע בן לוי וכו'. כלומר שיהיה חכם ומופלא בכל התורה כלה וגם שלא יהיה סומא באחת מעיניו שאז אינו ראוי לכל הדברים⁴² א"ת איך כתב כאן רבינו או יתנו לו רשות להורות באיסור והיתר הא מוכח בגמ' דלהורות באיסור והיתר לא בעינן רשות מב"ד אלא רשות מרבו וכדאקשינן התם וכי מאחר דגמיר רשותא למה ליה למשקל ותירצו משום דמעשה שהיה וי"ל דודאי רשות בעינן להורות באיסור והיתר כדי שאם טועה ליפטר כדמוכח בפרק אחד דיני ממונות (דף ל"ג א) וכמו שכתבו שם התוס'. לח"מ שם

⁴³ רמב"ם הלכות בכורות פרק ג הלכה א

⁴⁴ משמע דוקא נשיא שבארץ ישראל ולא ראש גלות שבבבל ומסוגיא דפ"ק דסנהדרין מוכח דשבט עדיף ממחוקק דהא אדרבא מהכא להתם לא מהני אלא לעיירות העומדין על הגבולין כמ"ש רבינו סוף פ"ד מהלכות סנהדרין דלעיל. וי"ל דעדיפות ראש גולה שבבבל אינו אלא לענין דיני ממונות ליפטר אם טעה שהוא ענין הפקר בית דין הפקר דאין כח ההפקר אלא לראש גולה שבבבל דאקרי שבט אבל לענין ידעיה לענין היתר בכורות דהוא דבר של חכמה עדיף מחוקק טפי משבט כמ"ש התוס' שם בד"ה דהכא שבט וכו' דבני בבל כייפי לבני ארץ ישראל במלתא דאיסור והיתר דבני ארץ ישראל חכימי טפי דאזירא דארץ ישראל מחכים וכו' יעו"ש. לחם יהודה שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

יש מי שכתב⁴⁵ שאסור לחכם להתיר דבר התמוה שנראה לרבים שהתיר את האסור⁴⁶. אולם⁴⁷ אם מבאר דבריו או מראה לו את ראיותיו מותר.

ח. יורה יורה אי גמיר רשותא למה לי למישקל משום מעשה שהיה

אין צריך נטילת⁴⁸ רשות כדי להורות בדיני איסור והיתר, אולם מי שלא נטל רשות, וטעה והפסיד בהוראתו חייב לשלם, אך אם נטל רשות פטור.

ט. שמגבלין עיסותיהם בטומאה אמר להם מפני מה אתם מגבלין עיסותיכם בטומאה ... מי בצעים ... מי ביצים

כבר התבאר במסכת קידושין דף נט. שכל אוכל הראוי⁴⁹ לקבל טומאה⁵⁰, אינו מקבל טומאה אלא אם כן נרטב תחילה באחד מ"שבעה משקים" מים, טל, שמן זית, יין, חלב, דם, דבש דבורים. המכשירו לקבל טומאה. ואינו מכשירין עד שיפלו על האוכלין ברצון הבעלים, ולא יהיו סרוחין שהמשקה הסרוח אינו מכשיר וכיון שהוכשר האוכל אף על פי שיבש והרי הוא נגוב הרי זה מקבל טומאה.

ושבעה משקין⁵¹ אלו בלבד הן שמתטמאין או מכשירין והשאר קרויין מי פירות ואינם מתטמאין ולא מכשירין, ושבעה משקין שמנינו תולדותיהם כיוצא בהם.

⁴⁵ לשון השו"ע יו"ד רמב"י

⁴⁶ עיין דעת תורה שם שהביא דוגמאות לדבר

⁴⁷ לשון הש"ך יז שם נראה דהיינו דוקא אם מתיר בסתם וכן נראה מהראיות שהביא בהגמ"י שם מרפ"ק דסנהדרין (דף ח') גבי רב דבקי במומי וס"פ כל היד דף כ' סוף ע"א גבי ר' הנינא דפלי קורטא הגרנישתא וריש בכורות גבי כל חיותא דרב מרי בר רחל אבל אם אומר לשואל טעם בדבר ומראה לו פנים או שמביא ראיות מתוך הספר מותר

⁴⁸ לח"מ סנהדרין פרק ד הלכה ח

⁴⁹ רמב"ם הלכות טומאת אוכלין פרק א הלכה א ב

⁵⁰ הטעם לכך הוא: "לפי שהתורה לא תחשב שום דבר, להיות ראוי לדינים שבו, עד שעת גמר מלאכתו, כמו בפירות לעניין תרומות ומעשרות... ולפי שדרך בני אדם בקצת פירות וירקות להדיחם מעפרם מרם שיאכלו אותם, לכן נאמר על כולם דרך כלל, שלא יהיו נקראים אוכל, עד שיוכשרו במים" (חינוך מצוה קס)..

⁵¹ רמב"ם הלכות טומאת אוכלין פרק י הלכה א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

י. מי קרמיון ומי פיגה פסולין ... לענין הטאת בעיני מים

חיים

הצריכה התורה⁵² לקידוש אפר מי הטאת לטהרת טמא מת, מים חיים, שנאמר (במדבר יט פסוק יז).

ונתינת אפר הפרה על המים שנתמלאו הוא הנקרא קידוש, והמים האלו שניתן עליהן האפר הן הנקראין מי הטאת ומים מקודשין והם שקראן הכתוב (שם פסוק ט, יג, כ, כא) מי נדה.

נהרות המושכין ומעיינות הנובעים פשיטא⁵³ שהמה מים חיים⁵⁴, אך יש נהרות פסולות למי הטאת מפני שנתערבו בהם מים פסולים.

המים הנגררים משאר הימים כלומר המים הניגרים מהימים חוצה להם, והן הנקראין זוחלין פסולין, לקידוש מי הטאת של אפר פרה אדומה, אבל בהימים עצמן הרי הם כמעייין ומקדשין מהן, והים הגדול כמקוה ואינו כמעייין לפיכך אין ממלאין ממנו לקידוש.

לפיכך מי ביצים⁵⁵ כלומר אנמים, ומי הירדן ומי הירמוך פסולין מפני שהן מי התערובות, ואלו הן מי התערובות מים כשירין לקידוש שנתערבו במים פסולין אין ממלאין מתערובות שניהם, אבל מים כשירים שנתערבו במים כשירים כגון מימי שתי המעיינות שנתערבו ונמשכו ממלאין מהן. וכל הנהרות העומדות הסגורות סביב סביב פסולין לקדש מהן מי הטאת.

⁵² כל זה בערוך השולחן העתיד הלכות פרה אדומה סימן סב בביאור שיטת הרמב"ם שם הלכה י

⁵³ הרמב"ם הלכות פרה אדומה פרקו הלכה א

⁵⁴ מים חיים. ת"א מי מבויע לפי שהמים הנובעים מן הארץ הם מתנענעים ומתפשטים תמיד לכן נקראו חיים, אבל מי בור ומקוה עומדים כמתים בלתי תנועה. הכתב והקבלה עה"ת שם

⁵⁵ השמיט מאי דתנן באר אחאב ומערת פמיים כשרה, משום דאנן לא ידעינן היכן הם. ושיעור התערובות לא אתפרש. ונראה דאפילו מעט פוסל לפי שבמעט מים פסולין אובדין חיותן והתורה אמרה מים חיים.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

יא. תלמיד אל יורה אלא אם כן נוטל רשות מרבו ... תלמיד אל יורה הלכה במקום רבו

כבר התבאר במסכת עירובין דף סג. שאסור לאדם להורות לפני רבו מובהק לעולם, ואפילו תלמיד קטן שאין מחשיבין דבריו, ואין אדם סומך עליו, אפילו הכי אסור להורות לפני רבו⁵⁶, וכל המורה לפניו חייב מיתה.

רבו מובהק הוא מי שרוב חכמתו ממנו אם מקרא מקרא, אם משנה, משנה אם גמרא, גמרא. שמכל ד"ת הן מקרא הן משנה הן תלמוד צריך שיהא רוב חכמתו הימנו⁵⁷.

ובימים אלו עיקר הרבנות אינו תלוי במי שלמדו הפלפול וחילוקים שנוהגים בהם בזמן הזה, רק במי שלמדו פסק ההלכה והעיון והעמידו על האמת והיושר. אבל אם לא למד רוב חכמתו ממנו, אינו חייב לכבדו בכל אלו הדברים, ומותר להורות כדין תלמיד חבר, אבל עומד מלפניו, אפילו לא למד ממנו אלא דבר אחד, בין קטן בין גדול.

יכול להיות לו כמה רבנים מובהקים כגון שזה העמידו בבקיות, וזה בהריפות וזה באסוקי שמעתא אליבא דהלכתא.

בזמנים האלה שלימודינו בספרים וכל התלמוד כתוב לפנינו, וכן כל החדושים וכל הפוסקים כתובים לפנינו והספרים הם המלמדים שהרב רק פותח לתלמיד דרך, והוא ביגיעתו ושקידתו בספרים מוצא הכל. ותלמיד מובהק אינו מצוי עתה. א"כ אין דין מורה הלכה בפני רבו⁵⁸ א"כ למד

⁵⁶ שיורי ברכה יורה דעה סימן רמב ס"ק ב

⁵⁷ ערוה"ש שם סעי' יט

⁵⁸ בסמ"ק מצורף מצוה קי"א [הג"ה נ"א] וז"ל, אמר ר"י הא דאמרינן תלמיד אל יורה וכו' זהו בזמן התנאים והאמוראים שמוציאים ההוראות מעומק ופלפול ומידיעה ונוטל הרב עטרה בהוראתה, אבל עתה הפוסקים וההוראות נכתבים והכל יכול להסתכל בספרים הפוסקים ולהורות אין עטרה לרב כל כך כמו באותן הימים וכו' עיין שם. ובארות חיים הל' ת"ת סי' כ"א, וכן בלח"מ פ"ה מתלמוד תורה ה"ד ואע"ג שבמהרי"ק כתב שנראה דאין שאר הפוסקים כמו הרמב"ם והטור סוברים כן, במהרש"ם חתומ"ם סי' א' כתב עליו שאינו מבין הכרעתו וכן ביד שאול סי' רמ"ב סק"ח כתב ג"כ לחלק בזה דבזמנה"ז לא הוה מורה הלכה בפני רבו כיון דהלכות פסוקות יש. וכן בחכמת אדם כלל קד ס"א, שו"ת בנין ציון סי' פג, וכן בערוה"ש שם סעי' כא, ובשו"ת דברי יציב חלק יורה דעה סימן קלא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

בישיבתו רבות בשנים, וקיבל ממנו דרכה של תורה הן בבקיאות הן בסברות ישרות כידוע, ועכשיו א"א להיות אצל אדם רק רב מובהק אחד והוא הראשון שהעמידו על קרן התורה⁵⁹. ואע"ג שיש אחרונים שכתבו שלכן לא האריכו בדינים אלו כיון שאינו מצוי⁶⁰, לא נמנעתי מלכתוב מכיון שבזמנינו שייך באנשים שהגיע מרקע שאינו תורני כלל, שיהיה להם דין רבו מובהק.

נחלקו הראשונים בדין זה, דעת הרמב"ם שמועיל נתינת רשות מרבו⁶¹ וכן דעת הראב"ד והרשב"א שמועיל אפי' תוך ג' פרסאות⁶², וכן נראה דעת המחבר. ודעת תוס' והרא"ש שאפילו נטל רשות מרבו תוך שלש פרסאות אסור. וכן דעת המהרי"ק. וכן פסק הרמ"א. וחז"ל לשלש פרסאות מותר.

נתנו לו רשות לדבר אחד, לא מהני כי אם לאותו דבר, וכן אם נתנו רשות לזמן⁶³.

נחלקו הראשונים האם מותר לתלמיד להורות הוראה בפני רבו, אפילו אם אינו רבו המובהק, דעת הרמב"ם שתלמיד חבר רשאי להורות בפני רבו⁶⁴, ודעת הריב"ש שאם הוא בפני רבו ממש אסור⁶⁵, ודעת התוס' שאסור לתלמיד חבר להורות בפני רבו וכל שנמצא בתוך שלוש פרסאות מרבו

⁵⁹ ועיין בנוצר חסד אבות פ"ו בשם הבעש"ט, שאם רבו צדיק וחסיד מקבל ממנו רושם אחד או אות אחת הארה בנפשו ורושם אלקות ופרה ורבה אצלו הקדושה עד שמאות אחת שנדבק בנפשו נעשה כמעין המתגבר וכנהר שאינו פוסק וכו', וכן קבלנו שהרמב"ם קורא להר"י מנאש רבי שבעת פטירתו של ר"י אבן מגאש היה הרמב"ם בן חמש שנים וקרא אותו וסמך ידו עליו ונחה רוחו של הקדוש עליו, ועי"ז זכה להשגה עצומה ונראה, ובוזה נעשה לו רבו מובהק שלמד רוב חכמתו ממנו עכ"ל⁶⁰, [וע"ע בעש"ט על התורה פרשת ואתחנן אות ס"א וס"ב]. ונראה שלכן נכתב בשו"ע הלכה זו של רבו מובהק, שאם יזכה אחד להתעלות להגיע למדרגה זו יהא שולחנו ערוך לפניו לדעת המעשה אשר יעשה. ומ"מ העלימו ולא כתבו להדיא שאין דין רבו מובהק בסתם תלמיד ורב פן יפרצו פרץ וכנ"ל ממהרש"ם ודו"ק. שו"ת דברי יציב חלק יורה דעה סימן קלא

⁶⁰ חכמת אדם שער איסור והיתר כלל קד סעיף א' ו"לפי שבזמן הזה בעוונותינו הרבים אין לנו רבו מובהק ולכן לא העתקתי כל הדינים, וכ"כ בחיי אדם סוף כלל סט, "ולפי שאין שכיח בזמן הזה רבו מובהק לכן לא העתקתי"

⁶¹ ערוה"ש שם סעי' ו כתב שכן דעת הרמב"ם אך הסתפק בדבר והרשב"א בתשו' סי' קי"א והריב"ש סימן רע"א דנמילת רשות מהני תוך ג'

⁶² ש"ך ס"ק ד

⁶³ ערך לחם יורה דעה סימן רמב סעיף ד

⁶⁴ ועיין בביאור הגר"א יו"ד רמב סעי' ד שהביא שדעת תוס' כתובות דתוך ג' פרסאות לא מסתייעא מילתיה.

⁶⁵ ש"ך ס"ק ו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

3.84 ק"מ לגר"ח נאה, 4.608 לחזו"א ובפשטות בתלמיד חבר שהאיסור אינו אלא דרבנן יש להקל, ובתלמיד גמור שיש חשש דאורייתא יש להחמיר (כחזו"א בזה) נחשב בפני רבו. אך חוץ לשלוש פרסאות מותר, וי"א⁶⁶ שגם חוץ לשלוש פרסאות אינו מותר אלא אם נטל רשות. ודברי השו"ע נראים כדעת הרמב"ם, והרמ"א נראה שהחמיר כריב"ש שבפניו ממש אסור, וכן המנהג, ומ"מ יש לו ליטול רשות.

אם בני ביתו של תלמיד הוצרכו להוראה ושאלו לו, לא יורה להם במקום רבו, אך מותר לו להורות לעצמו גם במקום רבו מובהק.⁶⁷

לאפרושי מאיסורא, כגון שרואה אדם שעובר עבירה מפני שאינו יודע שהוא אסור, או מפני רשעתו, מותר להפרישו ולומר לו שהוא אסור, בפני רבו, שבכל מקום שיש חילול השם אין חולקין כבוד לרב. וכן בכל מקום שיש לחשוש לקלקול כשישתוק או שיבואו לידי עבירה מותר לומר אפילו בפני רבו ממש.

דווקא להורות במקום רבו אסור, אבל להתווכח עם רבו באיזה פסק או הוראה שלא נראה לו כמו שרבו אומר, ויש לו ראיות והוכחות וודאי שרי, שהרי כל הש"ס מלא מזה שהתלמידים התווכחו עם רבותיהם אך אם רבו עומד על דעתו אסור לו להורות עד שרבו יודה לדבריו.⁶⁸

לא מקרי הוראה אלא בשמורה על מעשה שבא לפניו, אבל אם שאלו לתלמיד הלכה כדברי מי, יכול לומר מה שבדעתו, כיון שאינו מורה על מעשה שבא לפניו. וכן כששואלין מהתלמיד פסק הלכה לבד, שלא לעשות מעשה באותה שעה, מותר.⁶⁹

⁶⁶ ש"ך ס"ק י בשם הגה' מיימוני

⁶⁷ בגליון מהרש"א יורה דעה סימן רמב סעיף יב הביא "להורות לעצמו במקום רבו, נסתפק בספר אור החיים על התורה [ויקרא] פרשת שמיני [פרק] יו"ד פסוק י"ט אי יש ללמוד מאהרן שהורה לעצמו לשרוף החטאת במקום רבו משה ע"ה. אך עיין בשו"ת שבט הלוי חלק ב סימן קיג שכתב "איברא מצאתי לבעל אוה"ח עצמו בס' ראשון לציון כאן פשיטא לי' דמותר להורות לעצמו דאין בנדר הוראה רק מה שמורה לזולת ומיישב הראי' מת"ח חזי לנפשי". אך לי צ"ע קתצ' דומדברי הב"י מוכח שגם לעצמו אין להורות שהביא דברי הרא"ש "אבל דבר איסור והיתר אפילו לעצמו אסור להורות במקום רבו והדעת נוטה לאיסור עכ"ל" וכתב שכן דעת הטור ולא הביא חולק בדבר.

⁶⁸ ערוה"ש שם סעי' כג.

⁶⁹ שיורי ברכה שם ס"ק ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

ומטעם זה יש רשות לכל אחד לפרסם הוראות בהלכה בספרו כפי הנראה לדעתו, ואין זה בכלל האיסור⁷⁰

אבל אם מורה על מעשה שבא לפניו אפילו שאלו הלכה כדברי מי אסור לומר כדברי פלוני.

לא מקרי הוראה אלא בדבר שיש בו חידוש לשואל, אבל בהוראה ידועה שהיא פשוטה לכל, כגון נותן טעם לפגם או לבטל איסור בששים וכיוצא באלו, מותר.

יש מי שכתב שכל הכתוב בספרים מפסקי הגאונים יכול להורות בימי רבו, רק לא יורה דבר מלבו ולא יסמוך על ראיותיו לדמות מילתא למילתא מעצמו. ובזמנינו שקשה מאד שיצא פסק פשוט שבכל דבר איכא ספיקות גם עם לשונות הפוסקים הנדפסים כבר אין להורות במקום רבו⁷¹.

יש שהתירו להורות הוראה בפני רבו כשלא באו השואלים בפניו ואינו מכירם וכגון שבא בפניו מכתב ואינו יודע מי השואלים⁷², אמנם אם שאלו בטלפון מסתבר שאין להתיר מכיון שהרי הם כלפניו והרי זו כהוראה גמורה.

ומותר לאדם לקבוע בית מדרש ולהעמיד תלמידים במקום רבו אם אינו בית מדרש להוראה ואדרבא יגדיל תורה ויאדירה⁷³

י"א שיש ליזהר לעיין בספרים קודם שיורה⁷⁴, ולא יסמוך על הרשום בזכרונו. ואמרו שהמורה בעל פה באין פותח הספר שלפניו, קרוב ליכנס בסוג מורה הלכה במקום רבו. ומלבד זאת ראוי לעשות כן במקום שאינם בני תורה, ולא יחשדו עמי הארץ שמחמירין עליהם שלא כדין משום חסידות וכהאי גוונא ואינו חושש בהפסד ממונם שהרי הורה כן מבלי עיון בספר וכו', ואין בזה משום גונב דעת הבריות אלא משום והייתם נקיים⁷⁵ כו'

⁷⁰ הנהגות ופסקים (הגר"ח זוננפלד) הלכות כבוד רבו ותלמיד חכם

⁷¹ שו"ת שבט הלוי חלק ב סימן קיג

⁷² שיורי ברכה שם ס"ק ג

⁷³ ערוה"ש שם סעי' ח"י

⁷⁴ ברכי יוסף יורה דעה סימן רמב ס"ק ד, בשם שבות יעקב בתשובה בח"ב סימן ס"ד. וכתב שכך קבל מרבותיו, שראוי לכל מורה שלא יורה בלתי עיון תחילה, וביוסף אומץ סי' מ"ז אות ד', הביא רבינו שבספר אורים ותומים סי' י', כתב שיש לעיין בספרים קודם הוראה, כי אותיות מחכימות, ובפרט בדור הזה שהשכחה גוברת. והוסיף רבינו דהגם ששמע שהגאון הנ"ל היה בעל זכרון גדול מאוד, לא היה סומך על זכרונו. והביא ששמע שהגאון מהר"י רוזאניס [המל"מ], כשהיה נשאל דבר הלכה, היה פותח השלחן ערוך ואומר לשואל ראה בני השו"ע אומר כך. ונודע שהגאון הנ"ל היה בקי וזכרון גדול ועכ"ז אפי' דין המפורש בשו"ע לא רצה להורות עד שפתח וקרא השו"ע. ואנן יתמי דיתמי כו' איך לא ניבוש להורות תיכף בלי ראות שום ספר יד אפרים יורה דעה סימן מח סעיף י

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

אמנם יש שחלקו וכתבו⁷⁶ "אלו דברים שאין בהם טעם ולא חזינא לרבנן קשישאי שעשו כן, והכל יודעים שכל שאנו מורים המה מדברי רבותינו הפוסקים, ואין לחוש כלל לזה".

יב. אלא אם כן היה רחוק ממנו שלש פרסאות כנגד מחנה ישראל

דעת הרמב"ם שמה שנאמר בגמ' שאם הוא רחוק מרבו י"ב מיל מותר, זה בשאל לו אדם דבר הלכה בדרך מקרה, שיכול להשיב, אבל לקבוע בעצמו להוראה לישיב ולהורות אפילו הוא בסוף העולם אסור לו להורות. וכן נראה דעת המחבר בשו"ע.

ודעת הרא"ש שאין חילוק לאיסור, ובכל מקום אסור בתלמיד גמור גם בשאלה דרך מקרה⁷⁷ וגם אם רבו בא באקראי, רק תוך י"ב מיל חייב מיתה אם הוא מורה, וחזין לשנים עשר מיל פטור אבל אסור, וחילוק זה אינו אלא לתלמיד חבר שמותר להורות חזין לשלוש פרסאות. ודעת המרדכי שחזין לשלש פרסאות שאסור ברבו מובהק, היינו דוקא במקום שרבו רגיל לבוא שם בזמנים קצובים, כמו ביום השוק פעם בשבוע, או בשני וחמישי, אך אם רבו אינו רגיל לבוא לזמנים קצובים שם כי אם באקראי בעלמא או פעמים בודדות במשך השנה, חזין לשלש פרסאות מותר. וכך פסק הרמ"א.

יג. פשיטא לפלגא הא קאמר דמהני על תנאי ... דאמר ליה רבי יוחנן לרב שמן הרי אתה ברשותנו עד שתבא אצלנו

⁷⁶ ערוך השולחן שם סעיף לה דבשלמא במקום רבו הוי בזיון מה שלא שאלו לרבו אבל בזה לא שייך בזיון וכיוצא בזה איתא להדיא ביבמות [צ"ו ב] ר"א תלמידך יושב ודורש והכל יודעין שתורתו שלך ע"ש ואף אנן נאמר כן אנחנו מורים והכל יודעים שתורתם של רבותינו הם, ויותר יש לדקדק במ"ש המהרש"א ז"ל בסוטה [כ"ב א] וז"ל ובהורות הללו אותן שמורין הלכה מתוך הש"ע ואינם יודעים טעם העניין של כל דבר אם לא ידקדקו מתחלה בתוך התלמוד וכו' וטעות נפל בהוראתם וכו' ויש לגעור בהם עכ"ל וכ"כ התו"ם בהקדמת חבורו מעיו"ט וז"ל ואף הרב וכו' אשר השביר בר בספרו בית יוסף ומתוכו עשה החיבור שקראו שלהן ערוך וכו' לא נתכוין מעולם להורות מתוך ספרו חלילה וכו' רק מי שלמד ועיין בספר המורים עם פי' הב"י וילאה למצא תכלית כל דין יבינו מתוך הש"ע וכו' עכ"ל והגם שאח"כ נתחברו פירושים על הש"ע מרבתינו האחרונים מ"מ ידוע שבלא באר מים חיים מהש"ס והראשונים אינו עולה יפה ⁷⁷ ש"ך ס"ק ז ולפי"ז התוס' פליגי גם על חילוקו של המרדכי

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

כבר התבאר שיש לבית דין⁷⁸ ולנשיא בארץ ישראל למנות כל מי שירצו לדברים יחידים, והוא שיהיה ראוי לכל הדברים.

וכן יש לסומכין⁷⁹ ליתן רשות עד זמן ולומר לנסמך יש לך רשות לדון או להורות עד שיבא הנשיא לכאן, או כל זמן שאין אתה עמנו במדינה וכן כל ביוצא בזה.

יד. הדין בשלשה ופשרה בשנים ויפה כח פשרה מנח הדין ששנים שדנו בעלי דינין יכולין לחזור בהן ושנים שעשו פשרה אין בעלי דינין יכולין לחזור בהן

להלן דף ו. יבואר בעזה"ת שפשרה צריכה קנין⁸⁰, לפיכך אף על פי שנתרצו הבעלי דינין בפשרה בבי"ד יכולין לחזור בהם כל זמן שלא קנו מידם, דפשרה צריכה קנין אפי' בשלשה, ואפי' התובע שמחל מתביעתו ע"י הפשרה יכול לחזור⁸¹, ואף דמחילה אין צריך קנין משום דהזוכה מוחזק בו היינו היכי שמרצונו מחיל אבל הכא יכול לומר הפשרנים הפצירו כי ושללא מרצוני מחלתי.

אבל אם מעצמו אמר אחר הפשרה שמוחל לו סך ההוא, הוי מחילה ואין צריך קנין⁸².

ודוקא כשלא היו הפשרנים בי"ד גמור, אבל אם מתחילה באו לפניהם בתורת בי"ד גמור ואח"כ עשו פשרה, ונתרצו בפירוש אז יש לפסוק שמועיל צד המוחל בלי קנין, שבבי"ד אינו יכול לומר משטה הייתי בכם והוי מחילה מעליא.

⁷⁸ רמב"ם סנהדרין ד הלכה ח

⁷⁹ רמב"ם שם הלכה ט

⁸⁰ שו"ע ונו"כ חו"מ יב ז

⁸¹ נתיה"מ שם ט מאו"ת

⁸² סמ"ע שם טו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

